

**ОДЕСЬКИЙ РЕГІОНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ
ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
ПРИ ПРЕЗИДЕНТОВІ УКРАЇНИ**

ВІЛЖІНСЬКИЙ Віктор Миколайович

УДК 352.07(477)(091)(043.3)

**ВІДТВОРЕННЯ НАЦІОНАЛЬНИХ ТРАДИЦІЙ ВРЯДУВАННЯ В СИСТЕМІ
МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ УКРАЇНИ**

25.00.04 – міське самоврядування

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата наук з державного управління

Одеса – 2019

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Одеському регіональному інституті державного управління Національної академії державного управління при Президентові України.

Науковий керівник кандидат наук з державного управління, доцент
ПОПОВ Микола Петрович,
Одеський регіональний інститут державного управління
Національної академії державного управління при
Президентові України,
перший заступник директора.

Офіційні опоненти : доктор наук з державного управління, доцент
ВОРОНА Петро Васильович,
Інститут підготовки кадрів державної служби зайнятості
України Державного центру зайнятості Міністерства праці
та соціальної політики України,
завідувач кафедри публічного управління та
адміністрування;

кандидат наук з державного управління, доцент
ТИТАРЕНКО Олександр Михайлович,
Національна академія державного управління при
Президентові України,
доцент кафедри регіонального управління, місцевого
самоврядування та управління містом.

Захист відбудеться «22» березня 2019 р. о 14:00 год. на засіданні спеціалізованої вченої ради К 41.863.01 в Одеському регіональному інституті державного управління Національної академії державного управління при Президентові України за адресою: 65009, м. Одеса, вул. Генуезька, 22, к. 212).

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Одеського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України (65009, м. Одеса, вул. Генуезька, 22).

Автореферат розісланий «21» лютого 2019 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

І.В. Нагорна

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Досвід формування і розвитку багаторівневої системи публічного управління в країнах Європи показав, що саме розвинений інститут місцевого самоврядування є одним із найяскравіших феноменів європейської цивілізації. У розвинених країнах через інститут місцевого самоврядування зміцнюються основи народовладдя, створюються умови для забезпечення життєвих потреб та інтересів населення, забезпечується єдність нації. Не випадково, що за роки незалежності України становлення інституту місцевого самоврядування відбувалося на основі запозичень закордонного досвіду. Сучасна реформа у сфері місцевого самоврядування та територіальної організації влади спрямована на зміну характеру відносин між органами державної влади та громадами, розширення повноважень останніх. Але зміни, що відбуваються в процесі реформи децентралізації, не повністю відповідають специфіці національних традицій врядування та їх історично-територіальної неоднорідності. Роз'єднаність українських земель, їх приналежність до конгломератів інших держав, тривале перебування в діапазоні управлінської доступності адміністрацій цих країн, істотно вплинули на специфіку самотності вітчизняного врядування. Сучасні українські території, що колись були об'єктом іноземної експансії, мають власну субкультуру прояви якої, незважаючи на багаторічну імперську та радянську присутність, можна і нині спостерігати в особливому сприйнятті дійсності, різних цінностях, специфіці задоволення матеріальних і духовних потреб та в управлінських процесах.

Сьогодні вся система місцевого самоврядування унормована в одному нормативно-правовому акті – Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні». Законодавчо не враховано специфіку та не закріплено особливості і управлінські традиції кожного рівня врядування. Однак неврахування власних управлінських надбань, проблем і недоліків європейських країн, призвело до неефективності вітчизняного врядування та інституту місцевого самоврядування. Таким чином, з одного боку в Україні здійснюються важливі зміни в системі публічного управління та адміністрування, а з іншого – не враховуються історично набуті управлінські надбання.

Тому вирішення вищеназваної проблеми потребує її глибокого та всебічного обґрунтування і створення гнучкої системи місцевого самоврядування, що враховувала б національні традиції врядування та ментальні особливості українських полікультурних територій.

Дослідженням історико-філософської та етичної основи традицій демократичного врядування в історії українського державотворення займалися: Н. Бондаренко, Т. Василевська, Ф. Даминдарова, М. Іванишев, В. Князєв, І. Линиченко, О. Олійник, М. Степико. Для обґрунтування теоретичних засад дослідження національних традицій врядування визначальними є також праці: В. Антоновича, М. Аркаса, Д. Багалія, В. Винниченка, М. Грушевського, О. Донченко, Д. Дорошенка, М. Драгоманова, М. Костомарова, Ю. Липи, П. Надолішнього, Ю. Романенка, Д. Яворницького. Проблеми місцевого

самоврядування стали об'єктом дослідження у М. Баймуратова, О. Батанова, П. Ворони, П. Гуралю, О. Дробота, М. Іжі, Ю. Молодожен, О. Пухтинського, С. Саханенка, О. Титаренка, Ю. Шарова та інших учених.

Разом із тим, віддаючи належне здобуткам вітчизняних науковців із зазначеної проблематики окремі аспекти стосовно досліджень національних традицій врядування, впровадження нових моделей місцевого самоврядування в Україні з урахуванням цих традицій, залишаються сьогодні поза комплексним науковим аналізом. Тому виникає об'єктивна потреба в продовженні наукових розвідок, що й обумовило вибір теми дисертаційного дослідження, визначило його мету та завдання.

Зв'язок роботи з науковими планами, програмами, темами.

Дисертаційне дослідження виконане в рамках науково-дослідних робіт за темами: «Професійне навчання службовців органів публічного управління з питань реалізації пріоритетів адміністративної та економічної реформ: регіональні аспекти» (номер державної реєстрації 0112U004159), де особистий внесок автора як виконавця полягав в аналізі національних традицій врядування, що слугують підґрунтям для сучасних реформ системи публічного управління; «Розвиток лідерства в публічному управлінні та забезпечення ефективного використання ресурсного потенціалу регіону» (номер державної реєстрації 0113U001786), у межах якого автором як виконавцем проаналізовано проблеми місцевого самоврядування в Україні, спричинені неврахуванням національних традицій врядування; «Реалізація окремих пріоритетів комплексного розвитку регіону: науково-методичний супровід» (номер державної реєстрації 0114U002604), де роль автора полягала в розробці нової моделі місцевого самоврядування з урахуванням національних традицій врядування.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є обґрунтування науково-теоретичних засад відтворення національних традицій врядування та надання пропозицій щодо їх запровадження, що сприятиме підвищенню ефективності реформування системи місцевого самоврядування України.

Завдання для досягнення мети дослідження є такими:

- проаналізувати науково-теоретичні, історичні та просторово-часові засади еволюції національних традицій врядування;

- дослідити національні управлінські особливості становлення систем місцевого самоврядування в східноєвропейських країнах, які історично володіли окремими частинами сучасної України та їх вплив на формування традицій врядування на цих територіях;

- визначити основні автентичні характеристики територіальної громади як першоджерела становлення та розвитку національних традицій врядування;

- виокремити та охарактеризувати загальнонаціональні традиції врядування та їх регіональні відмінності в Україні;

- сформулювати та охарактеризувати сучасне коло проблем, зумовлених неврахуванням національних та регіональних традицій врядування в місцевому самоврядуванні України;

- обґрунтувати підходи до моделювання системи місцевого самоврядування України на основі автентичних управлінських особливостей у контексті сучасних перетворень;

- надати рекомендації з удосконалення системи місцевого самоврядування в Україні з урахуванням національних традицій врядування.

Об'єкт дослідження – система місцевого самоврядування України.

Предмет дослідження – відтворення національних традицій врядування в системі місцевого самоврядування України.

Методи дослідження. Для досягнення мети дослідження було використано сукупність взаємодоповнюючих загальних та спеціальних методів. Зокрема історичний метод – при дослідженні науково-теоретичних, історичних та просторово-часових засад формування місцевого самоврядування; дедуктивний – для виявлення факторів, що вплинули на історичну динаміку національних традицій врядування; метод абстрагування – при визначенні основних автентичних характеристик територіальної громади. Метод компаративного аналізу використовувався у виокремленні та характеристиці загальнонаціональних традицій врядування та їх регіональних відмінностей в Україні; метод структурно-логічного моделювання застосовано в процесі обґрунтування концептуальних підходів до формування методології моделювання та розробки нових моделей системи місцевого самоврядування; метод комплексного аналізу – для формулювання наукових визначень, висновків, які виносяться на захист.

Наукова новизна одержаних результатів дослідження полягає в обґрунтуванні науково-теоретичних засад відтворення національних традицій врядування в Україні, що знайшло відображення в розробці нових моделей місцевого самоврядування, які ґрунтуються на засадах вітчизняного та європейського досвіду організації публічної влади. У результаті проведеного дослідження отримані нові наукові результати:

вперше:

- на основі системного аналізу формування національних традицій врядування обґрунтовано концептуальні підходи до моделювання системи місцевого самоврядування в Україні з урахуванням першоджерел історично набутого управлінського досвіду (архетипів). Це знайшло відображення у розроблених Галицької та Січової моделей місцевого самоврядування, запровадження яких сприятиме забезпеченню ефективної реалізації сучасних перетворень, орієнтованих на вдосконалення діючої системи місцевого самоврядування в Україні, через надання територіальним громадам та їх представницьким органам права влаштування власних організаційно-правових форм;

удосконалено:

- підходи до правової періодизації становлення системи місцевого самоврядування в Україні шляхом розкриття характерних особливостей доконституційного та конституційного періодів;

- класифікацію проблем місцевого самоврядування та обґрунтовано їх виникнення внаслідок неврахування національних традицій врядування. Зокрема

визначено такі групи проблем: ідеологічного змісту, законодавства, організаційно-інституційного, кадрового, функціонального та ресурсного забезпечення;

дістали подальшого розвитку:

- критерії порівняння управлінських культур, що ґрунтуються на архетипах національних традицій врядування, складовими яких є групи: ціннісно-ідеологічні, правові, інституційно-організаційні, функціональні, кадрові, ресурсні;

- наукові підходи до вивчення досвіду місцевого самоврядування Румунії, Угорщини, Австрії Польщі в частині визначення спільних з українськими традиціями врядування рис, з огляду на схоже історичне походження та умови формування.

Практичне значення одержаних результатів. Основні теоретичні положення, висновки та практичні рекомендації дисертаційної роботи мають практичне спрямування і можуть бути враховані при здійсненні сучасних перетворень системи місцевого самоврядування та територіальної організації влади.

Положення та пропозиції, викладені в дисертації, були використані:

- *Комітетом з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування Верховної Ради України* при підготовці нормативно-правових актів у сфері реформування місцевого самоврядування (довідка від 09.06.2017 № 127/17-142);

- *Центром перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, керівників державних підприємств, установ та організацій Вінницької області* при розробці науково-методичного забезпечення навчального процесу (довідка від 25.02.2013 № 64);

- *Вінницьким регіональним відділенням Асоціації міст України* при розробці Стратегії розвитку Асоціації міст України в контексті реформування місцевого самоврядування і визначення пріоритетів щодо реалізації реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні (довідка від 20.06.2017 № 122).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційне дослідження є завершеною самостійною науковою роботою, в якій за результатами проведених досліджень отримано нові теоретичні результати, що є належним теоретико-практичним підґрунтям для розв'язання важливого наукового завдання – обґрунтування науково-теоретичних засад національних традицій врядування та відтворення останніх у системі місцевого самоврядування України в межах здійснення сучасних перетворень.

Апробація результатів дисертації. Основні положення та наукові результати дослідження обговорювалися на науково-практичних конференціях за міжнародною участю, семінарах, науково-комунікативних заходах, а саме: «Право як ефективний суспільний регулятор» (м. Львів, 2012 р.); «Стратегія державної кадрової політики – основа модернізації країни» (м. Київ, 2012 р.); «Козацтво в історії України (До 350-річчя битви під Батогом)» (м. Вінниця, 2012 р.); «Державне управління в Україні: історія державотворення, виклики та перспективи» (м. Одеса, 2012 р., 2013 р., 2014 р.); «Сучасні тенденції розвитку

публічного управління: теорія та практика» (м. Одеса, 2012 р.); «Проблемы и перспективы развития менеджмента и предпринимательства в России» (г. Ростов-на-Дону, 2012 г.); «Державна політика щодо місцевого самоврядування: стан, проблеми та перспективи» (м. Херсон, 2012 р.); «Актуальні проблеми та перспективи розвитку публічного управління» (м. Одеса, 2013 р.); «Актуальні проблеми розвитку науки державного управління» (м. Дніпропетровськ, 2013 р.).

Публікації. За результатами дисертаційного дослідження опубліковано 20 праць, у тому числі 1 колективна монографія, 8 – у наукових фахових виданнях України, з яких 1 – у зарубіжному виданні, що індексується наукометричними базами; 11 публікацій – у збірниках матеріалів науково-комунікативних заходів.

Структура та обсяг дисертації. Дисертаційне дослідження складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та 6 додатків. Обсяг основного тексту дисертації становить 169 сторінок, містить 8 рисунків та 2 таблиці. Використано 232 джерела, у тому числі 9 – іноземними мовами.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано актуальність теми дослідження, визначено мету й завдання наукового пошуку, його об'єкт і предмет, окреслено зв'язок із науковими програмами, планами, темами, визначено методологічну базу, вказано на наукову новизну, практичне значення дисертації, подано інформацію про апробацію та публікацію результатів роботи.

У першому розділі – *«Науково-теоретичні засади становлення і розвитку національних та європейських традицій врядування»* – досліджено науково-теоретичні, історичні та просторово-часові засади національних традицій врядування; визначено вплив пострадянської правової традиції на становлення сучасної системи місцевого самоврядування в Україні; вивчено досвід окремих країн Східної Європи щодо врахування національних традицій врядування для становлення власних систем місцевого самоврядування та їх вплив на формування традицій врядування в Україні.

На основі проведеного аналізу джерельної бази, присвяченої проблемам становлення традицій врядування, доведено, що природно-географічні умови були визначальними при формуванні української нації. Зокрема показано: осілість в умовах реалій життєвої практики інтегрувала українців у своєрідне матеріально-ціннісне середовище – громаду, де сформувалася анархічність як невизнання чужої влади та прагнення до свободи і рівності, здатності до самоорганізації; основу національного характеру українців складають два аспекти – емоційний та практичний. На формування першого вплинули природно-географічні умови та осілість. Це разом з анархічністю спричинило утворення практичного аспекту, що став основою для розвитку трибалізму та українського патерналізму як притаманних українцям форм суспільної організації.

На основі узагальнення теоретичних підходів сформовано власне бачення сутності базових понять, які набувають конкретного змісту відповідно до мети даного дослідження, а саме: «традиція» – особливий вид моральних цінностей, що

акумулюють універсальні початки, архетипи та соціально і культурно обумовлені компоненти як кращий досвід, систему колективних звичок; «врядування» – заснований на національних управлінських традиціях автентичний механізм забезпечення функціонування суспільства як цілісної саморегулюючої системи через самостійне вирішення народом, окремими спільнотами питань своєї життєдіяльності; «урядування» – процес прийняття управлінських рішень та способ, в який відбувається їх реалізація, механізм досягнення управлінської мети; «місцеве самоврядування» – право та реальна здатність територіальних громад на вирішення питань місцевого значення, що гарантується і охороняється державою відповідно до місцевих особливостей та національних традицій.

На підставі вивчення наукових праць, присвячених суспільним зв'язкам (заснованих на національних традиціях врядування), виокремлено низку факторів, що вплинули на втрату сталого розвитку цих зв'язків, а саме: запровадження християнства та магдебурзького права; вплив монголо-татарського нашествия та релігійного й кріпосницького гніту з боку Речі Посполитої.

Опрацювання наукових підходів до виявлення втрат та відродження національних традицій врядування показало, що рада на Січі відновила основи вічевої демократії, адже відображала інтереси всього козацького війська.

Констатовано, що на підставі прийнятих нормативно-правових актів, розвиток місцевого самоврядування в Україні можна розділити на два періоди. Доконституційний (1991 – 1996 рр.), коли вперше у пострадянській Україні законодавчо декларується інститут місцевого самоврядування, вводиться регіональне самоврядування, сільські, селищні, міські ради набувають статусу органів місцевого самоврядування. Конституційний (1996 – 2014 рр.) – розпочато новий період в історії місцевого самоврядування, що ознаменувався прийняттям і ратифікацією низки нормативно-правових та нормативних актів, де було формалізовано поняття «територіальна громада».

Водночас встановлено, що напрацьована за роки незалежності законодавча база у сфері місцевого самоврядування не здатна повністю подолати спотворення національних традицій врядування, які відбулися в часи перебування українських земель під владою Російської імперії та Радянського Союзу.

Проаналізовано досвід врахування національних традицій врядування сусідніх з Україною держав. Встановлено, що найдавнішою формою організації селянського стану на польських землях було ополе – автентична форма громади, що як і українська верв, складала ідеологічно однорідне утворення з незалежними органами управління та загальною відповідальністю всіх жителів. У наші часи гміна стала найважливішою ланкою місцевого самоврядування Польщі, що ефективно здійснює повноваження, відповідно до принципів субсидіарності та самостійності.

Сучасний стан місцевого самоврядування Угорщини та Румунії свідчить про дотримання демократичних особливостей, що ґрунтуються на традиціях волоського права та принципах Європейської хартії місцевого самоврядування. На часі муніципалітети, створені на рівні поселень, є основною одиницею місцевого самоврядування Угорщини. У Румунії частина державних повноважень передано

на виконання комун і міст та забезпечуються муніципальними радами і мерами, що діють як самоврядна управлінська влада.

Ефективність сучасного місцевого самоврядування Австрії, а також у значній мірі земель, що входили до Австро-Угорської імперії залежала від запровадження Габсбургами в державному управлінні принципів лібералізму та поступового розширення політичних прав національних меншин. Це проявилось в тому, що кількісний склад муніципальної ради в Австрії залежить від чисельності населення та визначається регіональним законодавством.

Таким чином, у рамках дослідження встановлено існування в Україні значного досвіду врядування за національними традиціями та підтверджено його значення на прикладі конкретних країн Європи.

У другому розділі – *«Особливості та проблеми розвитку національних і регіональних традицій врядування в Україні»* – доведено, що громада є автентичним просторовим середовищем розвитку національних традицій врядування; виокремлено національні традиції врядування та визначено їх регіональні особливості; розглянуто проблеми функціонування системи місцевого самоврядування в Україні.

Обґрунтовано, що просторово-часовою площиною розвитку національних традицій врядування є громада, яка розглядається в теоретичному, історичному та територіальному аспектах. Із позиції громадівської теорії місцевого самоврядування громади за їх змістом поділяються на дві групи спільнот: територіальна та соціально-психологічна. В основі першої групи лежить єдність території та повсякденної практичної діяльності; у другій акцент зроблено на поєднанні інтересів і цінностей жителів громади. Історичний аспект відображає своєрідну хронологічну послідовність управлінських культур, що знаходять свій початок ще у трипільських поселеннях і подекуди сягають сучасності.

Встановлено, що територіальне формування громади проходило шляхом розмежування поселень автохтонної суспільної організації та магдебурзького права, а також за принципом торговельно-промислової та духовної концентрації населення.

Визначено та згруповано базові компоненти громади за двома ознаками: духовно-ціннісна основа – спільне проживання та солідарність інтересів мешканців, специфіка світосприйняття громадян, унікальність та самобутність кожної громади, спільна відповідальність її жителів; територіальна основа – географічне положення та особливості території, чисельний, якісний склад та зайнятість населення, економічна та соціально-політична ситуація в громаді, стан функціонування органів публічного управління.

Показано, що саме базові компоненти вказують на автентичний образ української громади та забезпечують її самоорганізацію та самозбереження.

З метою виокремлення національних традицій врядування здійснено порівняльний аналіз особливостей управлінських культур, що склалися на теренах сучасної України в конкретну історичну епоху. Це дало можливість визначити: ціннісно-ідеологічний, правовий, інституційно-організаційний, функціональний, кадровий та ресурсний архетипи національних традицій врядування.

Ретроспективний аналіз у Західноукраїнському та Наддніпрянському регіонах надав змогу виокремити та порівняти регіональні традиції врядування.

На західноукраїнських землях передбачалося: обмеження влади очільника громади її жителями, договірна основа інституту керівника, виборність, територіальний склад громади з чотирьох-дев'яти поселень, особиста присутність на віче її мешканців, колегіальність, контроль за діяльністю очільника, слабкий вплив князя на рішення віче, спільна та рівна відповідальність жителів та її керівника, фінансова та матеріальна прерогатива віче.

У Наддніпрянщині традиція врядування характеризувалася сильним впливом князя чи гетьмана на прийняття рішень радою, лідерством, прямими виборами, колегіальною формою прийняття рішень, найбільшою відповідальністю очільника громади, контролем чорної ради за діями гетьмана, диктаторськими повноваженнями кошового отамана під час походів.

Встановлено, що відсутність образу традицій автентичного врядування в національній пам'яті, слабкість комунікативного каналу між населенням громади та органами місцевого самоврядування й пострадянське насадження негативно вплинуло на стан законодавства сучасної України. Доведено, що з часу здобуття Україною незалежності, недостатня законодавча регламентація спричинила проблеми інституційно-організаційного змісту. Чинні нормативно-правові акти не містять механізмів реалізації своїх повноважень місцевими державними адміністраціями та органами місцевого самоврядування. Відсутність конкретного нормативно-правового акту, що регламентує процедуру взаємовідносин органів влади та громадян, призводить до того, що всі рівні місцевого самоврядування регулюються одним законом. Крім того, немає поділу на сільське та міське самоврядування.

Результатом є: невиконання повноважень, спрямованих на реалізацію інтересів відповідних територіальних громад; незнання населенням відомчої приналежності та кола повноважень органів, що надають адміністративні послуги; відсутність впливу територіальних громад на розподіл і використання субвенцій, порушення фінансового забезпечення делегованих повноважень.

Обґрунтовано, що однією з причин неефективного місцевого самоврядування є неврахування досвіду національних традицій врядування, їх регіональних відмінностей, що можуть стати ідеологічною основою для розроблення адаптивних моделей місцевого самоврядування в окремих частинах України.

У третьому розділі – *«Напрями удосконалення реформи місцевого самоврядування України на засадах відтворення національних традицій врядування»* – досліджено проблеми та особливості впровадження змін у системі місцевого самоврядування України в контексті сучасних перетворень; обґрунтовано підходи до моделювання сучасної системи місцевого самоврядування на основі автентичних управлінських особливостей; надано рекомендації з удосконалення системи місцевого самоврядування в Україні з урахуванням національних традицій врядування, що знайшло відображення у нових моделях місцевого самоврядування.

Проаналізовано сучасний стан реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади для реалізації якої напрацьовано значну нормативно-правову базу. Але прагматичність задекларованих норм нерідко нашоується на певне стримування процесу об'єднання територіальних громад (далі – ОТГ), необґрунтоване та незрозуміле «очікування» з боку окремих сільських та районних рад.

Так у процесі реформи виявлено деякі протиріччя та недоліки організаційно-правового та функціонального змісту. У першу чергу, це пов'язано з упорядкуванням районного рівня. Створення однієї громади в межах району зумовлює нову територіальну організацію публічної влади. Одночасно не всі ОТГ виявилися спроможними. Погана поінформованість населення щодо сутності започаткованої реформи, відсутність дієвого впливу жителів територіальної громади на проведення реформи місцевого самоврядування, несформоване почуття взаємодовіри та відповідальності серед жителів громади.

У роботі (на основі аналізу вітчизняного та закордонного досвіду) доведено позитивний вплив традицій врядування на розвиток місцевого самоврядування та показано, що на сучасному етапі реформ це не враховується. Зокрема утворені ОТГ не відповідають традиційним основам автентичної громади та їх територіальним особливостям.

Тому відповідні підходи до моделювання нової системи місцевого самоврядування ґрунтуються на: територіальній особливості кожної моделі; географії їхнього розмежування; структурі; назвах складових системи, посадових осіб та адміністративно-територіальних одиниць на кожному рівні.

Виокремлено дві частини сучасної України на яких можуть бути запроваджені нові моделі:

– Західна, що охоплює Закарпаття, Східну Галичину, Північну Буковину, Північно-Західні частини Правобережжя і Західного Поділля. В умовах сучасного адміністративно-територіального поділу, нова модель може бути впроваджена в межах Закарпатської, Львівської, Івано-Франківської, Чернівецької, Тернопільської, Хмельницької, Волинської та Рівненської областей.

– Наддніпрянська (Брацлавщина, Київщина, Поділля, Середнє Подніпров'я, Чернігівщина, Полтавщина) – це сучасні Вінницька, Київська, Житомирська, Чернігівська, Сумська, Полтавська, Запорізька, Кіровоградська, Черкаська, частково Дніпропетровська та Харківська області.

Таким чином, із метою скерування реформи місцевого самоврядування на засадах відтворення національних традицій врядування запропоновано Галицьку та Січову моделі місцевого самоврядування, що матимуть трирівневу структуру: земля, волость, громада (об'єднані верви).

До системи місцевого самоврядування Галицької моделі входимуть: верв, віче, староста, громада, вічева рада, війт, управа, волость, волосна рада, земля, рада землі, органи самоорганізації населення. Головним представницьким органом на поселенському рівні є вічева рада (сільська, селищна, міська рада), яка здійснює управління громадою, формує стратегію її розвитку. Війт має незначні повноваження, не впливає на прийняття рішень вічевою радою та обирається із

числа старост. Набуття повноважень старостою здійснюється через вибори або запрошення на посаду. Із війтом укладається договір (в особі голови вічевої ради), що регулює взаємовідносини. Виконання рішень вічевої ради покладається на війта та виконавчі органи. Війт несе відповідальність на рівні з іншими суб'єктами управлінського процесу. Контроль за діяльністю війта та старост здійснює, як вічева рада, так і сама громада, шляхом ініціювання позачергових звітів війта та старост про свою роботу (рис. 1). Волость (район) є другим рівнем місцевого самоврядування. Представницьким органом місцевого самоврядування на цьому рівні є волосна рада (районна рада), що представляє спільні інтереси громад та контролює діяльність управи волості. Голова волосної ради (голова районної ради) обирається депутатами з їхнього складу та головує на її засіданнях. На кожному рівні структури застосовується принцип субсидіарності.

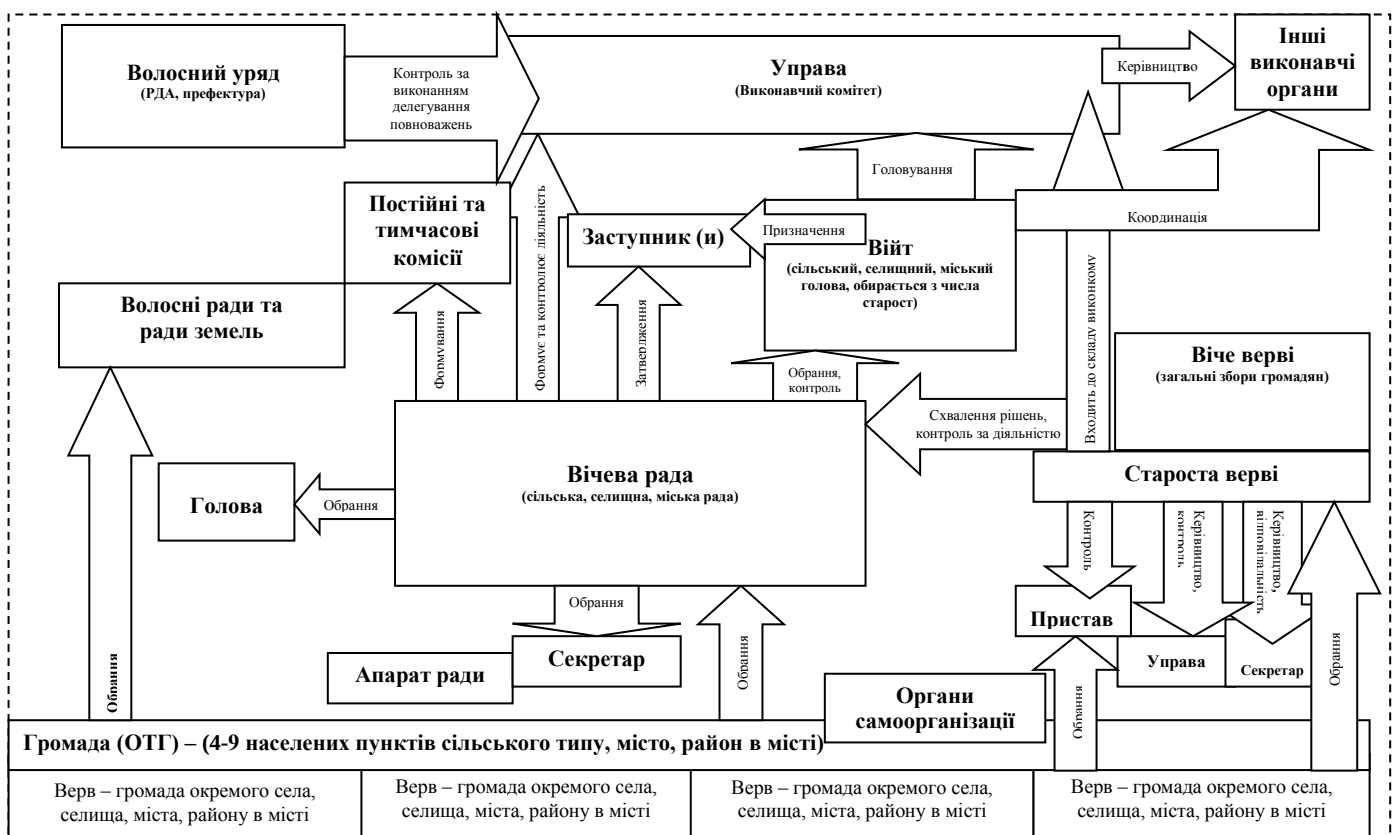

Рисунок 1. Галицька модель місцевого самоврядування на поселенському рівні

У Січовій моделі утворюється рада громади (на відміну від вічевої ради), обирається головна посадова особа – голова громади та створюється контрольна рада. Рада громади (сільська, селищна, міська рада) обирається безпосередньо місцевим населенням. Обговорення найважливіших попередньо підготовлених постійними комісіями рішень відбувається публічно на засіданні віче (загальні збори верви), а потім розглядається радою громади. Голова громади обирається безпосередньо населенням шляхом таємного голосування, він вступає до виконання повноважень після прийняття присяги. Обмеженням чи позбавленням повноважень голови громади та старост займається спеціалізований орган –

контрольна рада. В умовах воєнного чи надзвичайного стану голові громади надаються особливі повноваження. Голова громади очолює виконавчий комітет, що складається із старост кожного населеного пункту, які одночасно виступають його заступниками. Староста забезпечує територіальне представництво верви в управі громади. Староста керує управою верви та обирається її населенням, а також є заступником голови громади (рис. 2). Голова волості обирається населенням, визначає перспективи його подальшого розвитку, здійснює керівництво волосними органами місцевого самоврядування, організовує їх роботу та представляє волость. Волосна рада представляє спільні інтереси територіальних громад волості.

Рисунок 2. Січова модель місцевого самоврядування на поселенському рівні

Встановлено, що при визначенні центрів майбутніх громад за основу слід обрати два аспекти: спроможність громади, що визначається законодавством та історичне розташування окремого населеного пункту до яких прилягали чи прилягають інші населені пункти через певні виробничі, духовні, торговельні чи господарські зв'язки.

чинники внутрішньої територіальної організації держави з розмежуванням її території на складові частини з урахування національних традицій врядування.

Впровадження нових моделей місцевого самоврядування потребує внесення низки доповнень до вітчизняного законодавства: до ст. 140 Конституції України; до статей 5, 10, 19 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні». А також внесення відповідних уточнень та доповнень до Законів України «Про добровільне об'єднання територіальних громад», «Про співробітництво територіальних громад» та прийняття нових Законів України «Про самоврядування на рівні громади» «Про волосне (або районне) самоврядування».

Це надасть змогу вдосконалити чинну систему місцевого самоврядування через здатність територіальних громад до самостійного влаштування організаційно-правових форм з урахування місцевих особливостей та традицій, що сприятиме вчасному і професійному забезпеченню надання адміністративних послуг населенню і створенню безпечного та комфортного середовища проживання громадян.

ВИСНОВКИ

У дисертації наведено вирішення наукового завдання державного управління, що полягає в науково-теоретичному обґрунтуванні нових моделей системи місцевого самоврядування в Україні з урахуванням національних традицій врядування. Узагальнення результатів дослідження надало підстави сформулювати низку висновків і рекомендацій, що мають теоретичне і практичне значення.

1. Узагальнення зарубіжних та вітчизняних наукових джерел показало, що історико-філософські особливості виникнення і формування автентичних управлінських алгоритмів склалися в межах етнонаціональних особливостей українського народу, сформованих сприятливими природно-географічними умовами, осілістю та анархічністю. Врядування як злагоджена партнерська взаємодія суспільних інституцій на демократичній основі знайшла своє відображення як домінуючий напрямок ідеологічної діалектики та склала фундамент організації давнього українського соціуму.

Визначено, що національні традиції врядування це – суспільно узвичаєні організаційні форми життєдіяльності етнічної спільноти, аксіологічна складова його культури та автентичний спосіб самоідентифікації, що виступає імперативним та усталеним догматом у процесі регулювання суспільним розвитком.

Історичні події, що характеризуються відсутністю умов для збереження демократичної культури врядування, які склалися в соціумі, вплинули на регресивну динаміку розвитку автентичних традицій врядування. І водночас наявними були зв'язки між традиціями часів вічевого ладу та козащиною, мали місце історичні умови відродження демократичного врядування. Отже, специфіка формування національних управлінських традицій створила основу для розробки

нових моделей місцевого самоврядування з територіально вираженими особливостями українських полікультурних регіонів.

Російській вплив (як імперській, так й радянській) на українські землі повністю знищив національні традиції врядування, а їх відродження не стало метою під час формування законодавчої бази незалежної України.

2. Узагальнення історичного досвіду становлення місцевого самоврядування в окремих європейських країнах засвідчило спільні умови формування та сутнісну подібність українських та польських традицій врядування. Зокрема саме урахування національних традицій врядування дало змогу розбудувати в сучасній Польщі ефективну систему місцевого самоврядування. Крім реалізації автентичної номінальної складової структурних елементів місцевого самоврядування, були здійснені поетапні зміни насамперед щодо відновлення самодостатньої територіальної основи, налагодження відповідної соціально-психологічної атмосфери в гмінах та подальшої розбудови організаційної, фінансової та матеріальної складової.

Волоське право склало спільну угорсько-румунську автентичну платформу врядування – виборну та рівноправну основу в громадах волоського права, які були відповідальними за кожного мешканця і виконували свої функції. Сьогодні така сутність закладена в основу угорського та румунського муніципалітетів, що наділені повноваженнями відповідними своїм можливостям.

Також формування в українських громадах інституцій місцевого самоврядування відбувалося на основі австрійського міського права. Тож, ймовірність ефективного результату врахування національних традицій врядування при проведенні сучасної реформи місцевого самоврядування в Україні підтверджується успіхом становлення муніципальних систем у зазначених вище європейських країнах.

3. Встановлено, що громада була просторово-часовим середовищем організації життя української етнічної спільноти з практикою використання традицій врядування. Сутнісне наповнення та особливості формування громади розкриваються на основі двох підходів: територіального, де громада виступає групою людей, члени якої ідентифікують себе з територією, на якій вони мешкають, та соціально-психологічного, де на передньому плані є спільні інтереси, цінності жителів. Вивчення цього підходу дає можливість побачити, що громада набуває високого ступеню емоційної глибини та взаємної відданості її мешканців. Історичний аналіз показав тривалий період існування громади як сталої форми суспільної організації. Водночас формування громади пов'язано із зайнятістю населення (торговельно-промислова і духовна концентрація) та змінами в системі соціальних відносин (автохтонна традиція й магдебурзьке право). Таким чином, автентичний образ української громади представлено через територіальну та духовно-ціннісну основи.

4. Впровадження на теренах України асиметричної системи місцевого самоврядування відбувалося з урахуванням регіональних особливостей національного врядування.

До виокремлених архетипів національних традицій врядування належить ціннісно-ідеологічний архетип, що зводиться до антропоцентричної природи громади, житель якої одночасно був трудівником та управлінцем, організовував своє життя в умовах суспільної рівності, довіри та мав спільну відповідальність за справи громади. Правовий архетип полягає в обов'язковості укладення договору (ряду) між територіальною громадою та новообраним її очільником, що істотно посилювало відповідальність очільника перед громадою. Інституційно-організаційний архетип зводиться до повного пріоритету віче над іншими інститутами самоврядування. Функціональний архетип передбачає попереднє ухвалення певного рішення на віче. Архетип кадрових особливостей зумовлює запрошення на посаду конкретної особи, вибори та підготовку молоді до управлінської справи, шляхом їх безпосередньої присутності при прийнятті управлінських рішень. Ресурсний архетип означає самодостатність автентичної громади, що мала повну ресурсну незалежність.

Разом із тим, у межах територій, що досліджувалися (західна та наддніпрянська частина сучасної України), визначено неоднорідність змісту національних традицій врядування. Різниця полягає у відмінностях управлінської структури, суб'єктах контролю за якістю здійснення врядування, кадрових особливостей, формах передачі владних повноважень.

5. Показано, що однією з причин виникнення проблем місцевого самоврядування стала неготовність громадян сприйняти засадничі основи місцевого самоврядування, відсутність комунікативного діалогу між органами місцевого самоврядування та населенням, низький рівень громадської участі мешканців у житті громади та неготовність кожного жителя відповідати за справи громади. Відсутність належної громадської ініціативи, активності, свідомості та контролю, що спричинено проблемами ідеологічного характеру, зумовило неспроможність вітчизняного законодавства реалізувати основні принципи місцевого самоврядування. У свою чергу недосконалість законодавства та номінальність демократичних засад призвели до виникнення проблем щодо організаційно-інституційного, кадрового, функціонального та ресурсного забезпечення в системі місцевого самоврядування.

6. При здійсненні реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні досвід національних традицій врядування та їх територіальних особливостей не враховується. Тому сконструйовано нові моделі місцевого самоврядування, в яких доцільно зберегти трирівневу структуру (враховуючи історичну специфіку адміністративно-територіального поділу, розміри наявних територіальних громад, районів та областей, особливості діючої системи місцевого самоврядування) з урахуванням назв окремих елементів системи місцевого самоврядування, зокрема назв представницьких і виконавчих органів, посад тощо.

Своєрідним середовищем щодо відновлення національних управлінських особливостей є сільські території. Застосування нових моделей місцевого самоврядування в містах (особливо міста із спеціальним статусом, республіканського та обласного значення) набуває сумнівних перспектив.

Упровадження цих моделей може бути ефективним за умови належної інформованості населення та врахування його думки, потреб, характеру. Важливою умовою цього також є створення відповідної нормативно-правової бази.

7. Запропоновано Галицьку і Січову моделі, що визначають організаційно-правову основу місцевого самоврядування західної та наддніпрянської частин України відповідно до традицій врядування, що історично склалися на цих територіях. Триступенева структура моделей (громада, що складається з окремих вервей на рівні кожного населеного пункту чи району в місті; волость; земля) дає можливість привести у відповідність до потреб жителів кожного населеного пункту специфіку здійснення місцевого самоврядування, максимально зосередити управлінський контроль у жителів громади.

Запровадження таких моделей створить умови для надання територіальним громадам права самостійного влаштування представницьких та виконавчих органів місцевого самоврядування. Це надає підстави вважати Галицьку і Січову моделі місцевого самоврядування адаптивними, орієнтованими на врахування національних та регіональних традицій врядування, що склалися на окремих територіях України та покращить внутрішню комунікацію в громаді, а також призведе до створення безпечного та комфортного середовища для мешканців територіальної громади.

Галицька модель сприятиме реалізації інтересів жителів громади через: вічеву раду, що обирає війта, який координує діяльність та очолює виконавчий комітет і є підзвітним, підконтрольним та відповідальним перед вічевою радою; старост, що складають управу громади; волосної ради, що контролює діяльність обраного нею голови, який очолює виконавчий комітет. Організаційно-правова складова Січової моделі дає можливість жителям громади обирати голову, який концентрує значні повноваження, та здійснювати контроль за його діяльністю через спеціально створену наглядову (контрольну) раду. Рада громади, волосна рада та голова виконують повноваження відповідно до принципу субсидіарності.

Нові моделі місцевого самоврядування також передбачають таке: особливо важливі рішення проходять процедуру громадського контролю через віче сільської громади; волосний уряд здійснює нагляд за органами місцевого самоврядування щодо додержання Конституції та законів України.

8. Пріоритетними напрямками подальших наукових досліджень має стати розроблення відповідних моделей місцевого самоврядування з урахуванням управлінських традицій та регіональних особливостей для інших, неохоплених рамками дослідження, частин території України.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Віліжінський В. М. Субсидіарний дисонанс в державному управлінні: науково-теоретичні засади. *Актуальні проблеми державного управління*: зб. наук. праць. Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2011. № 2 (46). С. 52–55.

2. Віліжінський В. М. Децентралізаційний генезис в процесі становлення сучасної системи місцевого самоврядування. *Теоретичні та прикладні питання державотворення*: електрон. наук. фахове вид. 2011. Вип. 9. URL: http://www.nbu.gov.ua/e_journals/t_ppd/2011_9/zmist/R_1/02Vilizinskiy+.pdf.

3. Віліжінський В. М. Сутність сільської територіальної громади та її роль у становленні і розвитку національних традицій врядування. *Актуальні проблеми державного управління*: зб. наук. праць. Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2012. № 2 (50). С. 143–146.

4. Вилижинский В. Н. Украинский патернализм как идейно сущностная основа национального управления. *Управленческое консультирование*: науч. практ. журнал. Санкт-Петербург: Северо-Западный институт управления РАНХиГС, 2013. № 7 (55). С. 99–107.

5. Віліжінський В. М. Емпатія та толерантність як причинно-мотиваційні складові становлення українського патерналізму. *Ефективність державного управління*: зб. наук. праць. Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2013. № 37. С. 337–347.

6. Віліжінський В. М. Реформування системи місцевого самоврядування в Польщі: досвід для України. *Державне управління та місцеве самоврядування*: зб. наук. праць. Дніпропетровськ: ДРІДУ НАДУ, 2014. Вип. 2 (21). С. 265–277.

7. Віліжінський В. М. Архетип національної традиції врядування як автентична основа реформування місцевого самоврядування в Україні. *Публічне управління: теорія та практика*: зб. наук. праць. Харків: Видавництво «ДокНаукДержУпр», 2014. № 2 (18). Спеціальний випуск. – С. 48–60.

8. Віліжінський В. М. Врахування національних традицій врядування як одна із необхідних умов успішної реалізації реформи місцевого самоврядування в Україні на сучасному етапі. *Актуальні проблеми державного управління*: зб. наук. праць. Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2018. № 1 (73). С. 127–132.

Опубліковані праці апробаційного характеру:

9. Віліжінський В. М. Звичаєве право як основа управлінських традицій українців. *Право як ефективний суспільний регулятор*: всеукраїнська наук.-практ. конф. (Львів, 6–7 квіт. 2012 р.). Львів: Західноукраїнська організація «Центр правничих ініціатив», 2012. С. 12–14.

10. Віліжінський В.М. До питання козацьких традицій врядування. *Козацтво в історії України* (До 350-річчя битви під Батогом): матеріали XXIV Всеукраїнської наук. іст.-краєзн. конф. (Вінниця, 1 черв. 2012 р.). Вінниця: ВДПУ, 2012. С. 154–155.

11. Віліжінський В.М. Вибори як демократична традиція формування кадрової еліти українців. *Стратегія державної кадрової політики – основа модернізації країни*: матеріали Всеукраїнська наук.-практ. конф. за міжнар. участю (Київ, 31 трав. 2012 р.). Київ: НАДУ, 2012. С. 133–135.

12. Віліжінський В.М. До питання сільської громади – носія українських особливостей врядування. *Державне управління в Україні: історія державотворення, виклики та перспективи*: матеріали III міжнар. наук. конф.

аспірантів та докторантів з державного управління (Одеса, 8 черв. 2012 р.). Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2012. URL: http://www.oridu.odessa.ua/news/2012/06/11/tez_2012.pdf.

13. Віліжінський В. М. Консерватизм національного врядування українців у реформуванні системи регіонального управління. *Сучасні тенденції розвитку публічного управління: теорія та практика*: матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф. за міжнар. участю (Одеса, 2 лис. 2012 р.). Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2012. С. 132–135.

14. Вилижинский В. Н. Традиция в управленческой политике как основа ее дальнейшего развития на современном этапе. *Проблемы и перспективы развития менеджмента и предпринимательства в России*: матеріали міжнарод. науч.-практ. конф. (Ростов-на-Дону, 30 ноябр. 2012 г.). Ростов-на-Дону: Издательство ЮРИФ РАНХиГС, 2013. С. 159–161.

15. Віліжінський В. М., Попов М. П. Принцип торговельно-промислової концентрації у просторовому формуванні територіальних громад як напрям адміністративної реформи в Україні. *Державна політика щодо місцевого самоврядування: стан, проблеми та перспективи*: матеріали 3-я Всеукраїнської наук.-практ. конф. (Херсон, 7 груд. 2012 р.). Херсон: Грінь Д.С., 2012. С. 47–48. (особистий внесок автора полягає у проведенні теоретичного обґрунтування принципу торговельно-промислової концентрації).

16. Віліжінський В. М. Права людини як продукт національних традицій врядування. *Державне управління в Україні: історія державотворення, виклики та перспективи*: матеріали IV міжнар. наук. конф. для аспірантів та докторантів з державного управління (Одеса, 14 черв. 2013 р.). Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2013. URL: http://www.oridu.odessa.ua/9/buk/new_18_09_17-2.pdf.

17. Віліжінський В. М. До питання проблем виконавчих органів місцевих рад на рівні сільських поселень. *Актуальні проблеми та перспективи розвитку публічного управління*: матеріали Всеукраїнської підсумк. наук.-практ. конф. за міжнар. участю (25 жовт. 2013 р., Одеса). Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2013. С. 189–190.

18. Віліжінський В. М. Неврахування національних традицій врядування як наслідок сучасних проблем місцевого самоврядування. *Актуальні проблеми розвитку науки державного управління*: матеріали семінару в режим. відеоконференції молодих учених НАДУ при Президентів України та її регіональних інститутів (Дніпропетровськ, 19 груд. 2013 р.). Дніпропетровськ: ДРІДУ НАДУ, 2013. С. 32–35.

19. Віліжінський В. М. Ідея колективізму як основа територіальної громади. *Державне управління в Україні: історія державотворення, виклики та перспективи*: матеріали V міжнар. наук. конф. для аспірантів та докторантів з державного управління (Одеса, 15 трав. 2014 р.). Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2014. URL: http://www.oridu.odessa.ua/9/buk/new_18_09_17-3.pdf.

Праці, які додатково відображають наукові результати дисертації:

20. Віліжінський В. М., Попов М. П. Реформування системи місцевого самоврядування в Україні з урахуванням національних традицій врядування:

монографія. Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2016. 182 с. (особистий внесок автора – вступ, підрозділи: 1.1, 1.2, 1.3, 2.2, 3.1, 3.2, 3.3, висновки, додатки – 155 с).

АНОТАЦІЇ

Віліжінський В.М. Відтворення національних традицій врядування в системі місцевого самоврядування України. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.04 – місцеве самоврядування. – Одеський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України, Одеса, 2019.

У дисертації обґрунтовано науково-теоретичні засади відтворення національних традицій врядування в Україні. Здійснено аналіз витоків управлінських особливостей та визначено їх поняття. У процесі дослідження встановлено існування звичасвої пам'яті в управлінській практиці владних інститутів давньої української громади та суспільства загалом. Визначено розвиток національних традицій врядування у двох територіальних площинах: Західноукраїнські землі – втрачена традиція та Наддніпрянська Україна – відновлена традиція.

Проаналізовано сучасний стан місцевого самоврядування в Україні крізь призму його вітчизняних проблем і досвіду європейських країн як спільного історичного та сучасного підґрунтя розвитку національного врядування. Зокрема іноземний досвід показав, що врахування національних традицій врядування дає змогу розбудувати ефективну та дієву систему публічної влади.

Здійснено вивчення громади як автентичного середовища творення національних традицій врядування і досліджено підходи щодо її територіального формування та визначено сутнісні характеристики.

Проведено аналіз проблем упровадження нових моделей місцевого самоврядування в контексті сучасних перетворень та визначено теоретико-методологічні аспекти забезпечення моделювання системи місцевого самоврядування в Україні.

У дисертаційному дослідженні з урахуванням національних традицій врядування, їх територіальної специфіки, розроблено Галицьку та Січову моделі місцевого самоврядування, що можуть бути впроваджені в окремих регіонах України.

Ключові слова: традиція, архетип, національні традиції врядування, регіональні традиції врядування, урядування, місцеве самоврядування, моделі місцевого самоврядування.

Vilyzhinsky V.M. Reproduction of national traditions of governance in the system of local self-government of Ukraine. - Qualifying scientific work on the rights of manuscripts.

The Thesis for a Candidate Degree in Public Administration. Speciality 25.00.04 – Local Self-Government. – Odessa Regional Institute for Public Administration of the

National Academy for Public Administration under the President of Ukraine, Odessa, 2019.

In the dissertation thesis the scientific and theoretical foundations of the reproduction of national traditions of governance in Ukraine are revealed.

Being based on the analysis of the natural-geographical conditions and features of the national character of the Ukrainian people, the origins of the traditions of governance are researched; legal traditions of the formation of local self-government in an independent Ukraine are analyzed.

It is revealed that the probability of effective transformations of local self-government in Ukraine on the basis of national traditions of governance is confirmed by the success of the formation of municipal systems in the above mentioned European countries.

An analysis of communities as an authentic environment for the creation of national traditions of governance in the territorial and socio-psychological spheres is provided. The approaches to the territorial formation of communities are investigated and its essential characteristics in the form of basic components are determined.

By means of the method of comparative analysis, the archetypes of national traditions of governance as the primary source of historically acquired managerial experience, which manifested itself in the ordinary memory of the power institutions of the ancient Ukrainian society, are singled out.

According to the results of the second stage of the comparative analysis, the peculiarities of the national traditions of governance of Western Ukraine and the Dnieper regions as the basis for new models of the system of local self-government in Ukraine are determined.

It has been specified that the lack of national memory in the traditions of authentic governance resulted in a weak communicative link between the community population and local self-government bodies.

The imperfection of legislative and organizational systems has led to the development of the problems in the skilled personnel shortages that caused the problems of a functional nature. Due to shortcomings in the field of legal and functional provision, the problems of the resources appeared.

It is proved that the current process of amalgamation of local communities is rather slow because of the lack of experience accounting in the traditions of governance and their territorial features during the current transformations.

It is determined that the introduction of new models of local self-government requires the introduction of a number of relevant changes into the regulatory acts.

It is proved that while determining the centers of future amalgamated local communities (ALC), two aspects should be chosen as the basis: the capability of the ALC and the historical location of a separate settlement to which the other settlements adjoined in the past or tend to adjoin nowadays due to certain industrial, spiritual, commercial or economic ties.

Galicia and Sichova models of local self-government have been developed aimed to give the ALC and their councils the right to arrange organizational and legal forms of activity independently, depending on the peculiarities of local development.

It is revealed that the administrative-territorial basis of ALC in both models is a *verv* (village, township, city/town, district in the city). The *verv* does not have its own budget. An institution of a *starosta*, which is a structural division of the ALC Board, operates on its territory. The issues that do not fall within the competence of the institute of a *starosta* are transmitted to the ALC Executive Committee. The provision of authorities is carried out in two ways: alternative elections and invitation to the post. In order to obtain proper knowledge on the governance and training of future staff, the married residents of ALC should be at the meetings of the Board of Governors.

It is shown that at the level of a land, the head (the public authority) supervises the activities of the council of a land (a local self-government body) and leads its executive committee, and the distribution of powers at the level of a land is appropriate for both models.

Key words: tradition, archetype, national traditions of governance, regional traditions of governance, governance, government, local self-government, models of local self-government.

Відповідальний за випуск: Попов М.П.

Підписано до друку 19.02.2019.
Формат 60х90/16. Папір офсетн.
Гарнітура «Таймс». Друк цифровий. Обл.-вид. арк. 0,9.
Тираж 100 прим. Зам. № 20/02.

Надруковано з готового оригінал-макету у видавництві
Одеського регіонального інституту державного управління
Національної академії державного управління при Президентові України
Свідоцтво ДК №1434
від 17 липня 2003 р.
65009, м. Одеса, вул. Генуезька, 22.
т. 705-97-48 www.oridu.odessa.ua